

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Quid illud sit? parag. 1.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

si quis nolens à te emere aurum, tu ei des vitrum, quod tamen ipse per errorem putet, esse aurum, nonne est invalida emptio? Ita igitur erit, si Antonius nolens ducere personam Mariæ, inveniatur esse Bertam.

7. Contra, si Antonius ducens Bertam, quam Bertam esse cognoscit, diceret, *Si hæc esset Mariæ, illam certe ducerem*, validum a esset Matrimonium cum Berta; quia ejusmodi dicendi modus ostendit id, in quod Antonius consentiret, non verò id, in quod consentiret de præsentibus; consentit enim re ipsa in Bertam.

8. Dices. At Sacramentum Baptismi v. g. est validum, si quis, dum baptizat hunc, putat esse alium.

Respondeo, id non esse mirum, quia Baptizans dirigit actionem, & intentionem suam in hunc præsentem, quicumque tandem sit: ac contrahens suum consensum dirigit in determinatam personam hæc v. g. Mariam. Quod si Baptizans diceret: *Volo baptizare hunc, si is est Petrus*; Certè non baptizaret, si esset Paulus: quam tamen intentionem conditionalem illicitè, & nimis imprudenter haberet.

9. Dices iterum. Venditio hujus equi valida est, etiam si emptor putet, venditorem esse Titium, cum verè sit Cajus.

Respondeo, neque id mirum esse; quia regulariter ad contractum emptionis, & venditionis parum conducit, sitne hic, vel ille, qui vendit, dummodo legitime vendat; cum tota venditionis substantia versetur circa objectum, seu materiam, quæ emitur. Addo nihilominus, neque illam fore validam emptionem, qua conditionaliter quis sic emeret, *Emo à Titio equum v. g. si hic venditor est Titius, & re ipsa Titius non esset.*

10. Inquires. Quodnam peccatum committat is, qui per dolum cooperatur, ut quis cum errore contrahat Matrimonium?

Respondeo. Si, ut contrahatur cum errore personæ, de quo hic agimus, peccare mortaliter, non est dubium; quia tunc cooperatio esset ad invalidum Matrimonium; id, quod rem esse gravem, vel stultus videt. Si verò, ut contrahatur cum errore qualitatum, de quo loquimur numero sequenti, satis alibi explicui, nempe *lib. septimo Decal. cap. quinto §. secundo.*

ERROR CIRCA QUALITATES.

11. Error circa qualitates, sive error à te ipso proveniat, sive per dolum ab alio; sive idem error sit antecedens, sive comitans; sive quomodocumque vincibilis, sive invincibilis, non facit Matrimonium invalidum, sed illud erit validum, sive contrahens cogitaverit de hujusmodi qualitatibus, sive non cogitaverit, modò non adsit aliqua ex duabus exceptionibus mox explicandis.

Ratio est, quia ad valorem contractus Matrimonii satis est, si consensus sit circa substantiam corporis, quæ murus datur: quicquid ergo est extra corporum substantiam, accidentale est, nec (si aliud non addatur) potest invalidum reddere contractum Matrimonii.

12. Confirmatur Primò, quia ad valorem contractus civilis v. g. venditionis, satis est consensus in substantiam, de qua agitur, nec est opus ad circumstantias omnes advertere; secus cum præjudicio humani commercii vix ullus consisteret contractus, quia vix unquam advertuntur ejusmodi omnes circumstantiæ.

13. Confirmatur Secundò. Quia eodem modo Professio Religiosa est valida, quamvis ejus qualitates, & asperitates victus, fratrum mores, Rigor, Prælatorum, &c. Non advertantur. Id, quod rectè Sanchez b probat ex ea ratione, quia secus, nullus status perpetuus; (qualis est Religio, & Matrimonium) diceretur, & esset stabiliter electus, quia semper novæ circumstantiæ in illo advertuntur. Quæ ratione tamen aliquando error in qualitatibus, quæ redundat in substantiam, professionem irritet, alibi c diximus.

PRIMA EXCEPTIO.

14. Accedamus nunc ad exceptiones. Exceptio prima est, validum non esse Matrimonium, si expresse contraxeris sub conditione talis qualitatis, quam deinde talem adfuisse, non invenias, ut si dicas: *Sies dives, si es virgo, si es nobilis, si non es ex progenie Iudeorum, tecum contraho.* Virginitate enim, vel divitiis, vel nobilitate non existente, vel existente Judæorum progenie, nulliter contrahis. Ratio est manifesta, quia consensus conditionatus de præsentibus, conditione non existente, nullus est.

N 3

cL. 8. in
Deal. 1. tr.
1. c. 7. §.
11. d. n. 17

est. Atque hæc, ut vides, est conditio actualiter posita in ipso contractu Matrimonii.

15. Sed quid Primò, si conditio sit virtualis, qualem explicuimus *nu. 4.* v. g. ego nunquam contrahere volo cum Maria, nisi sub conditione, quòd sit Virgo, & deinde, hoc animo non retractato, sed nec actu cogitans ad hanc meam dispositionem, contraho cum Maria putans esse Virginem, cum talis tamen non sit, validumne est Matrimonium?

16. Respondeo esse invalidum, quia illa prior intentio, cum non sit retractata, & adhuc duret, ut supponim⁹, æquivaleret conditioni actualiter positæ. Confirmatur, quia idem

a Lib. 2. opus. de sa- diximus *a* alibi de Confectione Sacramento-
crisi. Missæ si esset actualis. rum, valere scilicet intentionem virtuales, ac

c. 1. §. 2.

17. Ex dictis meritò declaratum fuisse nul-
b Pont. l. 4 lum Matrimonium cuiusdam mulieris, testa-
matr. c. 21 tur Pontius, *b* quæ sæpè dixerat, se *se* potius
num. 13. mortem sibi allaturam, quam cum certò quo-
c Barb. in dam viro iaturam Matrimonium; si is esset
voto deci- ex Judæorum progenie; & post illud contra-
fruo 19 ar. ctum, ex Judæis inventus est, quia (inquit
3. multa de Pontius) ex circumstantiis clarè apparuit, il-
hoc q. eru- lam conditionem virtualiter remansisse. Me-
dite afferēs ritò item simile quid refert Barbofa *c* de Ma-
d Caram. trimonio cuiusdam mulieris, quæ se nobilem
in Th. fun- sinxerat. Meritò demique similem casum nar-
dament. rat Caramuel, *d* quos si est otium, lege.

prim. edit.

18. Quid Secundò, si conditio sit habitua-
n. 1340. lis, quam explicuimus eodem *nu. 4.* Si quis
fol. 708. v. g. ita sit dispositus, ut si advertisset ad hanc,
vel illam qualitatem, non contraxisset; nun-
quam tamen ad illam advertit; & deinde
contraxit, nihil item advertendo?

Respondeo. Tunc certè validum est Ma-
trimonium, quia in contractibus non atten-
ditur ad id, quod fecisses, vel voluisses in aliis
circumstantiis, sed ad id, quod re ipsa fecisti,
& voluisti circa substantiam contractus, ut
sic enim absolutè consensum præbuiisti sub-
stantiæ, nec adfuit ulla conditio, sed solum
adfuisse, quod nihil operatur. Confirmatur,
quia idem docuimus *loc. cit.* id est, non suffi-
cere, ad validitatem confectionis Sa-
cramentorum dispositionem,
habitualement.

SECUNDA EXCEPTIO.

19. Jam verò secunda exceptio ejusdem
posterioris regulæ hæc est. Quando error cir-
ca qualitates refunditur, seu redundat in sub-
stantiam personæ, seu adducit errorem in
substantiam, invalidum parit Matrimonium.
De Matrimonio loquor, nam pro aliis mate-
riis aliter sumi errorem in substantia *e* alibi *e In li. 3. in*
declaravimus. *Doc. n. 7.*

20. Sed hoc opus, hic labor. Ecqua enim *c. 7. §. 11.*
ratione hanc redundantiam cognoscam? O-
perosum id esse fateor, ut etiam fateatur San-
chez; *f* ex quo tamen, aliisque Doctoribus *f Sanc. l. 7.*
duas vias ad inveniendum, quod quæris indi-
cabo, quarum altera ostendet nullitatem ma-
nu. 21. trimonii, altera validitatem.

21. Prior via. Si occasione, seu considera-
tione alicujus qualitatis formet homo concep-
tum alicujus personæ determinatæ, seu in-
dividuæ, & singularis, tunc illa qualitas re-
funditur in personæ substantiam, & conse-
quenter, si qualitas illa non adfit, sed per er-
rorem putetur adesse, invalidat Matrimonium.
Exemplo res fiet clarior. Videt quis mu-
lieres duas, alteram sedentem, stantem alte-
ram, ac dicit: *Volo contrahere Matrimonium*
cum hac, quæ sedet. Vel videt alius duas puel-
las, & ex amico audit hanc esse nobilem, il-
lam ignobilem, hanc esse virginem, viduam
autem illam, dicitque: *Se velle contrahere cum*
ea, de qua meliores audit qualitates. Ajo, illam
confectionem, hanc nobilitatem, hanc virginita-
tem, melioresque qualitates, qualitates qui-
dem esse, sed in præsentem esse signa substantiæ
ejus, cum qua ille homo inire Matrimonium
intendit, atque aded important determinati-
onem personæ, cum tota intentio illius sit
ad illud individuum, quod fedet, quod nobile
est, quod virgo, &c. Si ergo alia dicto ho-
mini præsentetur, cum qua per errorem con-
trahat, nulliter contrahet.

22. Posterior via. Contra, si aliundè for-
maverit homo conceptum talis determinatæ
personæ. Cognovit v. g. hoc individuum,
hanc determinatam puellam Mariam, sed
illam jam cognitam, quoad personam, putat
divitem, nobilem, ex hac progenie, ex illa
Civitate, vel amici, ut talem eandem jaçent,
cum talis verè non sit, & sub hoc errore cum
illa Matrimonium contrahat; validè contra-
hit,

hir, quia nunc etiam est in qualitatibus, quæ non refunduntur in substantiam personæ: jam enim illam ducis, quam ducere decrevisti.

tem animo retenta, non accipiendi eam, nisi primogenita sit.

Atque hæc ex prædictis Doctoribus verba allata, sufficiant: Cæterum, qui alia cupit, adeat Barbosam, qui nimis multa refert per extensum.

c Barb. in voto decisivo 15.

CONFIRMANTUR PRÆDICTA Auctoritate Doctorum.

§. II.

Ex dictis deciduntur duo casus: alter olim decisus à Tabiena; alter allatus ab Hostiensis.

n. 3.

23. Explicabunt magis, magisque rem, de qua agimus, verba aliqua Pontii, Coninck, Layman. Pontius a sic habet: Denique hinc fit, vitari quandoque Matrimonium ex errore in eisdem qualitatibus, ut cum animus contrahentis expresse nititur illi qualitati, quamvis accidentalis est enim ille consensus virtualis condicionalis. Vnde, si quis contraheret cum aliqua, quia existimabat, divitem esse, vel nobilem, vel honestam, vel virginem, ita, ut his qualitatibus ducatur ad contrahendum, & his innitatur expresse, aliter non contracturus, in quo casu talis consensus dependet ab ea circumstantia, & illam habet pro conditione assensus, invalidum erit Matrimonium, si dives non sit, aut nobilis, aut honesta, aut virgo: in foro quidem conscientia, si ita res se habet, & etiam in exteriori foro, si probari poterit.

24. Coninck. b Petrus incidit in aliquam personam sibi incognitam, agit aliquantulum cum ea, deinde rogat, quamnam sit, saloque dicitur ei, esse filiam unicam talis Ducis, deinde eam ducit uxorem, est solum error qualitatis, & Matrimonium valet, quia determinatur ad concipiendam certam personam ex prioris conversatione, & per eam narrationem non determinatur, ut putet eam esse aliam ab ea, quamcum egit, sed ut putet ei, talem qualitatem convenire. Excipie casum, quo filia talis Ducis per famam ei prius esset singulariter nota, tunc per eam narrationem determinaretur, ut hanc in particulari sibi ducendam proponeret.

25. Idem paulo antè dixerat: Solus illius qualitatis error involvit errorem persona, quæ determinat intellectum contrahentis, ut certam, ac omnino determinatam personam concipiat, cum qua hic, & nunc intendit contrahere, eamque cum qua externum contractum celebrat.

26. Et paucis interjectis lineis: Ita ut veram sit, ipsum non intendere cum hac contrahere, sed cum ea, quam hanc putat esse.

27. Layman. d Si Caja visu prius nota, & ad Matrimonium determinata fuisset, tamen si postea simul et se primogenitam, cum non sit, valebit Matrimonium, nisi actualis intentio fuisset, sal-

1. Circa annum 1508. Adolescens quidam petiit in uxorem filiam cuiusdam, quam valde formosam fortè viderat, verum illam ei denegavit Pater, causans, eam esse secundogenitam, se tamen facile daturum primogenitam, quam nubere prius, decebat. Ad hæc Adolescens petiit à Patre, ut prædictam primogenitam ostenderet cuidam viro gravi, ut is sincerè, & ex fide ipsi Adolescenti referret, an etiam, & ipsa pulchra esset: annuit Pater, sed verò illi ostendit filiam secundo genitam, nam primogenita deformis erat. Adolescens ergo à viro illo gravi conscius factus, etiam illam ipsi ostentam pulchram esse, cum ea contraxit per verba de præsentis, sub Vesperas fortassè, vel sub luce candelarum, quando ejus formam advertere non potuit. Inventa deinde ea nequaquam pulchra, contendebar Adolescens, Matrimonium nullum fuisse. Sed Tabiena, qui ipsemet refert, respondit, fuisse validum, quia error fuit in qualitate pulchritudinis, non in substantia; Adolescens enim jam consensus in Primogenitam, quam ipsi obrulit Pater: quare illam duxit, quam voluit. Hanc responsionem approbat Sanchez, & aliique, sed illam reprobat Pontius, quia Adolescens consensus in illam, quæ fuit ostensa viro illi gravi, at hæc non fuit Primogenita.

Quid ego scientiam paucis expedio. Ex regula data num. 16. colligo Pontii sententiam esse potius approbandam, quam illam Tabienæ, & Sanchez; etenim Adolescens, occasione pulchritudinis, se determinavit ad volendam illam determinatam, quam ostendit Pater, Pater autem secundam ostendit; ergo illam determinavit Adolescens. Fallum igitur videtur esse, quod ait Tabiena, Adolescentem non consensisse in secundo genitam ipsi à Patre denegatam, sed in Primogenitam, quam Pater

f Tab. in summa V. impedimentum qu. 4. Sanchez. l. c. n. 35. h Pont. l. 4. c. 22. n. 5.